

Molnár András, Kósa Alice És Czitrom Anna

Itt a három árva: középen én, Kósa Alice (szül. Molnár Alice) ötévesen, az öcsém, Bandika [Molnár András] három és fél évesen, és a húgom, Annus [Czitrom Anna, szül. Molnár Anna] két és fél évesen. Édesanyám meghalt huszonhárom évesen. Akkor egy szép család -- azt lehet mondani, hogy -- órák alatt szétesett. Falun laktunk, Nagyborosnyón, és édesanyám bejött a három gyerekekkel [Sepsiszentgyörgyre nagymamához] és a háztartási alkalmazottal -- alkalmazottunk volt, természetesen, három gyerek mellett. És két vagy három nap alatt meghalt. Vakbélgyulladás lehetett, mert felboncoltatták, és tiszta genny volt az egész belső része, gondolom, hogy akkor nem ismerték föl. Többet ismertem hosszú életem folyamán, akiknek a szülei így haltak meg. A

vakbélgyulladást nem ismerték, ugye, és meleg borogatásokkal hashártyagyulladás lett belőle. Három kicsi gyereket hagyott maga után. Halálakor én három éves voltam, az öcsém másfél éves és a húgom hat hónapos. De egyes dolgokra tisztán emlékszem hároméves koromból: egy karácsonyra, hogy az asztalon karácsonyfa volt, és egy ekkora nagy csokoládékifli, csokoládé lehetett, mert ezüsttel volt bevonva, és az tetszett. És arra emlékszem még, és most is tudnék sírni, és sírtam éveken át, habár csak három éves voltam, mikor anyám meghalt, mégis pontosan emlékszem, hogy a sírnál egy néni fogta a kezemet, valamit kérdezett hozzám hajolva, csak arra emlékszem, hogy én azt mondtam, 'Este hazajön'. Gondolom, hogy azt mondhatta a néni, hogy 'Elment anyukád'. Arra mondhattam én, hogy 'Este hazajön'. Én igazán mondom, hogy éveken át ez a mondat kísértett, és ha eszembe jutott, sírtam, hogy hároméves koromban vártam estére, hogy? Én az anyai nagymamámhoz [Féder Franciska] kerültem. Nagymamám szerény körülmények között élt Sepsiszentgyörgyön, de édesapám fizette a nagymamámnak a ruházkodást, szóval édesapám gondoskodott mind a három gyerekről anyagilag. Sose nősült újra. Az anyai nagymamám itt lakott, Sepsiszentgyörgyön, a másik nagymama az Nagyborosnyón, akinél az öcsém volt, és szintén Nagyborosnyón a nagynénim is [akihez a húga került]. De nagyon rövid ideig lakott a [nagyborosnyói] nagymamánál az öcsém, mert valakik bejöttek, és mondták, hogy 'Fanni néni, tessék elhozni a gyereket! Hát az a gyerek hogy volt az anyja mellett? És ott van a két leány -- az apai nagymamának a két leánya --, a két lusta dög leány, és az a gyermek piszkoson jár. Ne tessék hagyni'. És tényleg, szegény [anyai] nagymamám kiment Nagyborosnyóra, és mesélte, hogy megszidta [a nagynénéimet], hogy azt a másfél éves gyereket olyan rendetlenül találta. És akkor őt [az öcsémet] is vállalta. Nagyon ügyes asszony volt. Úgy látszik, nagyanyámtól örökölt, hogy mindig azon gondolkoztam, hogy keressek valamit még a családnak. Na, a nagymamám is ilyen volt. Sok mindennel foglalkozott, már pontosan nem is emlékszem, tudom, hogy árult cukorkát, finom cukorkákat vett, és kitette egy asztalra egy üvegládába -- teteje, oldala, minden üvegből volt, csak ami összefogta, volt fa -- a kapu elé. De mondom, hogy apám azért adott [pénzt].